

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MƏRKƏZİ BANKININ İDARƏ HEYƏTİNİN

QƏRARI

№ 06/2

Bakı şəhəri

31 yanvar 2024-cü il

**“Sığortaçının sistem əhəmiyyətli sığortaçı kimi qiymətləndirilməsi Meyarları”nın
təsdiq edilməsi barədə**

“Sığorta fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 95.5-ci maddəsinə və “Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 22.1.17-ci maddəsinə əsasən Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının İdarə Heyəti

QƏRARA ALIR:

1. “Sığortaçının sistem əhəmiyyətli sığortaçı kimi qiymətləndirilməsi Meyarları” təsdiq edilsin (əlavə olunur).
2. Hüquq departamentinə tapşırılsın ki, bu Qərarın 3 gün müddətində Azərbaycan Respublikasının Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyinə təqdim olunmasını təmin etsin.

Mərkəzi Bankın sədri

Taleh Kazımov

Sığortaçının sistem əhəmiyyətli sığortaçı kimi qiymətləndirilməsi Meyarları

1. Ümumi müddəalar

1.1. Sığortaçının sistem əhəmiyyətli sığortaçı kimi qiymətləndirilməsi Meyarları (bundan sonra – Meyarlar) “Sığorta fəaliyyəti haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun (bundan sonra – Qanun) 95.5-ci maddəsinə uyğun olaraq hazırlanmış və Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən sığortaçıların sistem əhəmiyyətli sığortaçı kimi qiymətləndirilməsi meyarlarını müəyyən edir.

1.2. Bu Meyarlarda istifadə olunan “sığortaçı” anlayışı təkrarsığortaçıları da əhatə edir.

1.3. Bu Meyarlarda istifadə olunan anlayışlar Azərbaycan Respublikasının sığorta qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş anlayışları ifadə edir.

2. Sistem əhəmiyyətliliyin müəyyən edilməsi metodologiyası

2.1. Sığortaçıların sistem əhəmiyyətliliyi həyat və qeyri-həyat sığortası sahələrinə görə ayrılıqda müəyyən edilir.

2.2. Müstəsna olaraq təkrarsığorta fəaliyyəti ilə məşğul olan təkrarsığortaçının sistem əhəmiyyətliliyi qeyri-həyat sığortası sahəsində fəaliyyət göstərən sığortaçılarla birlikdə qiymətləndirilir.

2.3. Müştərək sığortaçılar sığortaçıların sistem əhəmiyyətliliyinin müəyyən edilməsində iştirak etmirlər.

2.4. Sığortaçının sistem əhəmiyyətliliyi aşağıdakı cədvəldə verilmiş göstəricilər (kateqoriya, indikatorlar və həmin indikatorlara verilmiş xüsusi çəkilər) vasitəsilə qiymətləndirilir:

N	Kateqoriya	İndikator	Xüsusi çəki (%)
1.	Miqyas	Cəmi aktivlər	20
		Sığorta haqları	10
		Sığorta müqavilələrinin sayı	10
2.	Şaxələnmə	Sığortaçının maliyyə təşkilatları	6.67

		qarşısındakı öhdəlikləri	
		Sığortaçının maliyyə təşkilatlarında yerləşdirdiyi aktivləri	6.67
		Təkrarsığorta haqları	6.67
3.	Əvəzolunmazlıq	Xüsusi sığorta növləri üzrə sığorta (təkrarsığorta) haqları	30
4.	Mürəkkəblik	Sığorta (təkrarsığorta) portfelinin çeşidliliyi	10

2.5. Sığortaçının sistem əhəmiyyətliliyinin müəyyən edilməsi üçün aşağıdakı indikatorlardan istifadə olunur:

2.5.1. cəmi aktivlər – sığortaçının uzunmüddətli və qısamüddətli aktivlərinin cəmi;

2.5.2. sığorta haqları – hesablanmış sığorta haqlarının cəmi;

2.5.3. sığorta müqavilələrinin sayı – sığortaçının hesabat tarixinə sığorta müqavilələrinin sayı;

2.5.4. sığortaçının maliyyə təşkilatları qarşısındakı öhdəlikləri – ölkə ərazisində fəaliyyət göstərən banklar, bank olmayan kredit təşkilatları, sığortaçılar, habelə lizinq, faktoring, lombard təşkilatları və digər oxşar təşkilatlar qarşısında olan sığorta fəaliyyətinə aid edilməyən öhdəliklərinin cəmi;

2.5.5. sığortaçının maliyyə təşkilatlarında yerləşdirdiyi aktivləri – bu Meyarların 2.5.4-cü yarımbəndində göstərilən təşkilatlara qarşı tələblərinin cəmi;

2.5.6. təkrarsığorta haqları – təkrarsığorta fəaliyyəti ilə əlaqədar sığortaçıların qəbul etdikləri risklər üzrə hesablanmış təkrarsığorta haqlarının cəmi;

2.5.7. xüsusi sığorta növləri üzrə sığorta (təkrarsığorta) haqları – aşağıda qeyd olunan sığorta növləri üzrə hesablanmış sığorta (təkrarsığorta) haqlarının cəmi:

2.5.7.1. əmlakın yanğından və digər risklərdən sığortası və daşınmaz əmlakın icbari sığortası (qeyri-həyat sığortası sahəsi üzrə);

2.5.7.2. hava nəqliyyatı vasitələrinin sığortası və hava nəqliyyatı vasitələri sahiblərinin mülki məsuliyyətinin sığortası (qeyri-həyat sığortası sahəsi üzrə);

2.5.7.3. fiziki şəxslərə təqdim edilən kredit müqavilələri üzrə borcalanın həyatının ölüm halından və əmək qabiliyyətinin itirilməsi hallarından sığorta (həyat sığortası sahəsi üzrə);

2.5.8. sığorta (təkrarsığorta) portfelinin çeşidliliyi – sığortaçının fəaliyyət göstərdiyi sığorta sinifləri üzrə hesablanmış sığorta (təkrarsığorta) haqlarının 20%-dən az olmayan bazar paylarının ədədi ortası.

2.6. Bu Meyarların 2.4-cü bəndində qeyd olunan göstəricilərdən istifadə etməklə hər bir sığortaçı üzrə sistem əhəmiyyətliliyi indeksi aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$SII = \sum_{i=1}^n \left(\frac{I_i}{L_i} \times W_i \right)$$

burada,

SII – sığortaçının sistem əhəmiyyətliliyi indeksi;

I_i – sığortaçının müvafiq indikator üzrə son 3 (üç) illik ədədi ortası;

L_i – sığorta sahəsi (həyat sığortası sahəsi və qeyri-həyat sığortası sahəsi) üzrə müvafiq indikatorun son 3 (üç) illik ədədi ortası;

W_i – hər bir indikatora verilmiş xüsusi çəki;

n – qiymətləndirilmiş indikatorların sayı.

2.7. Sığortaçıların 75 (yetmiş beş) faizindən çoxunda mövcud olmayan indikatorlar sığortaçıların sistem əhəmiyyətliliyi indeksinin hesablanması zamanı qiymətləndirmədə nəzərə alınmır. Bu zaman qiymətləndirmədə nəzərə alınmayan indikatorun çəkisi digər indikatorlar arasında onların məcmu çəkilərindəki payına mütənasib qaydada bölüşdürülür.

2.8. Müstəsna olaraq təkrarsığorta fəaliyyəti ilə məşğul olan təkrarsığortaçı üçün bu Meyarların 2.5.2-ci və 2.5.3-cü yarımbəndlərində nəzərdə tutulmuş indikatorlar üzrə qiymətləndirmə aparılmır. Qeyd olunan indikatorlar üzrə xüsusi çəkilər həmin kateqoriyaya aid olan digər indikator üzrə xüsusi çəkiyə əlavə olunur.

2.9. Sığortaçının sistem əhəmiyyətliliyi hər il üçün son 3 (üç) ilin illik hesabatlarına əsasən qiymətləndirilir. Əgər sığortaçı 3 (üç) ildən az müddətdə fəaliyyət göstərsə, bu zaman fəaliyyətdə olduğu illər üzrə illik hesabatlar əsas götürülür.

2.10. Hər bir sığortaçı üzrə sistem əhəmiyyətliliyi indeksi hesablandıqdan sonra sığorta sahəsi üzrə indekslərin ədədi ortası və standart kənarlaşması (indekslərin ədədi ortasından hər bir indeksin kənarlaşmasının ölçüsü) hesablanır. Sistem əhəmiyyətliliyi indeksi müvafiq sığorta sahəsi üzrə sistem əhəmiyyətliliyi indekslərinin ədədi ortası ilə standart kənarlaşmasının cəmindən böyük olan sığortaçı sistem əhəmiyyətli sığortaçı kimi qiymətləndirilir.

2.11. Sistem əhəmiyyətli sığortaçıların siyahısı hər il 1 mart tarixinədək Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının (bundan sonra – Mərkəzi Bank) İdarə Heyətinin qərarı ilə təsdiq edilir.

2.12. Qərar qəbul edildiyi tarixdən 5 (beş) iş günü ərzində bu barədə məlumat müvafiq sistem əhəmiyyətli sığortaçıya Mərkəzi Bankın elektron sistemi vasitəsi ilə və ya poçt bildirişi ilə göndərilir.